

ADVIES VOOR RICHTLIJNEN MILIEU-EFFECTRAPPORT
REGIONAAL ONTGRONDINGENPLAN NOORDZEE

158-45

commissie voor de milieu-effectrapportage

WERKGROEP M.E.R. REGIONAAL ONTGRONDINGENPLAN NOORDZEE

Aan de Minister van Verkeer en
Waterstaat,
d.t.v. de Directeur-Generaal van de
Rijkswaterstaat,
Postbus 20906
2500 EX 's-GRAVENHAGE

uw kenmerk

FSO 26853

onderwerp

Advies voor richtlijnen MER
Regionaal Ontgrondingenplan
Noordzee

uw brief

7 september 1987

ons kenmerk

U561-87/Be/mh/158-23

utrecht,

3 december 1987

Met bovengenoemde brief, ingekomen op 18 september jl., stelde u de Commissie voor de milieu-effectrapportage in de gelegenheid, advies uit te brengen over de richtlijnen voor de inhoud van het milieu-effectrapport (MER) ten behoeve van de besluitvorming over het Regionaal Ontgrondingenplan voor de Noordzee.

Met de opstelling van dit plan wordt beoogd, uitwerking te geven aan het voorgenomen beleid inzake de winning van oppervlaktedelfstoffen in de Noordzee. In het plan zullen ondermeer gebieden worden aangewezen die geschikt worden geacht voor de winning van de verschillende oppervlaktedelfstoffen.

Hierbij bied ik U het advies van de Commissie voor de milieu-effectrapportage aan, overeenkomstig art. 41, eerste lid van de Wet algemene bepalingen milieuhygiëne (Wabm). In dit advies voor richtlijnen worden de onderwerpen omschreven die naar het inzicht van de Commissie in het MER zullen moeten worden behandeld. Voor de hoofdpunten van het advies verwijs ik korthedshalve naar de samenvatting die is opgenomen als hoofdstuk 2 van het advies. Daarnaast vestig ik gaarne de aandacht op de volgende punten.

1. Uit overleg met de initiatiefnemer en het bevoegd gezag is de Commissie gebleken, dat met het opstellen van het Regionaal Ontgrondingenplan Noordzee geen besluitvorming omtrent de winning van grind en klei wordt voorbereid. De Commissie heeft daarom alleen de zandwinning in de Noordzee in beschouwing genomen. Voor een eventuele winning van grind en klei zal dus een afzonderlijk MER nodig zijn.
2. Voor de besluitvorming inzake de toelaatbaarheid van zandwinning dichtbij de kust zullen met name mogelijke effecten op de kustmorfologie en de geohydrologie van de kustzone met voldoende zekerheid moeten kunnen worden voorspeld. Gezien de stand van het onderzoek naar deze aspecten is waarschijnlijk te weinig informatie beschikbaar voor een verantwoorde besluitvorming, die mede gebaseerd is op informatie omtrent milieu-effecten. De Commissie is daarom

ADVIES VOOR RICHTLIJNEN VOOR DE INHOUD
VAN HET MILIEU-EFFECTRAPPORT
REGIONAAL ONTGRONDINGENPLAN NOORDZEE

Advies op grond van artikel 41 n, eerste lid van de Wet van 23 april 1986 tot uitbreiding van de Wet algemene bepalingen milieuhygiëne (Regelen met betrekking tot milieu-effectrapportage) inzake de richtlijnen voor de inhoud van het milieu-effectrapport ten behoeve van de besluitvorming over het Regionaal Ontgrondingenplan Noordzee.

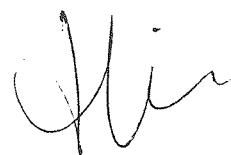
Uitgebracht aan de Minister van Verkeer en Waterstaat.

De secretaris,

drs. J. van Belle

De voorzitter,

dr. H. Cohen

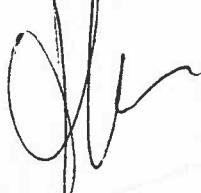
Utrecht, 3 december 1987

van mening dat bij voorkeur zou moeten worden afgezien van zandwinning in de kustgebieden, conform het huidige beleid. Wel zouden mogelijkheden voor winning ter plaatse van de loswallen en tijdelijke opslag in de kustzone kunnen worden onderzocht.

3. Het beleid inzake de winning van oppervlaktedelfstoffen in de Noordzee zal mede afhangen van het beleid op dit terrein in het IJsselmeergebied. Dit wordt uitgewerkt in de Nota Oppervlaktedelfstoffenwinning wateren IJsselmeergebied 1989 - 1998, waarbij eveneens m.e.r. wordt toegepast. Een goede inhoudelijke coördinatie tussen deze twee m.e.r.-procedures lijkt de Commissie van groot belang.

De Commissie hoopt met haar advies een constructieve bijdrage te kunnen leveren aan de vaststelling van de richtlijnen. Zij zal gaarne vernemen op welke wijze U voor de vaststelling van de gewenste inhoud van het MER gebruik zult willen maken van haar aanbevelingen.

Dr. H. Cohen,

voorzitter werkgroep m.e.r.
Regionaal Ontgrondingenplan
Noordzee

INHOUDSOPGAVE

	Pagina
1. INLEIDING	1
2. SAMENVATTING	3
3. PROBLEEMSTELLING EN DOEL	6
3.1 Probleemstelling	6
3.2 Doel en belang	7
4. DE VOORGENOEMEN ACTIVITEIT EN DE REDELIJKERWIJS IN BESCHOU- WING TE NEMEN ALTERNATIEVEN	8
4.1 Algemeen	8
4.2 De voorgenomen activiteit	9
4.3 Alternatieven	9
4.3.1 Doelstellingsalternatieven	10
4.3.2 Locatie-alternatieven	10
4.3.3 Uitvoeringsalteratieven	10
4.3.4 Nulalternatief	11
4.3.5 Meest milieu-vriendelijk alternatief	11
4.3.6 In elk geval te onderzoeken combinaties van alterna- tieven, afgezien van het nulalternatief en het meest milieu-vriendelijk alternatief	11
5. TE NEMEN EN EERDER GENOMEN BESLUITEN	12
6. BESTAANDE TOESTAND VAN HET MILIEU EN DE TE VERWACHTEN ONT- WIKKELING VAN HET MILIEU	13
6.1 Abiotisch milieu	14
6.2 Biotisch milieu	14
6.3 Relaties tussen verschillende aspecten	15
6.4 Te verwachten ontwikkelingen	15
6.5 Het milieu landinwaarts van de kustzone	16
7. BESCHRIJVING VAN DE GEVOLGEN VOOR HET MILIEU	16
7.1 Algemeen	16
7.1.1 Voorspellingsmethoden; prioriteiten	16
7.1.2 Te onderscheiden deelactiviteiten en te beschouwen aspecten	17
7.2 Effecten van de winning op zee	18
7.2.1 Effecten op het abiotisch milieu	18
7.2.2 Effecten op het biotisch milieu	18
7.2.3 Effecten op andere gebruiksfuncties	19
7.3 Effecten van transport en overslag	19
7.4 Effecten van bewerking en gebruik op het land	20
8. VERGELIJKING VAN DE TE VERWACHTEN AUTONOME ONTWIKKELINGEN VAN HET MILIEU MET DE BESCHREVEN GEVOLGEN VOOR HET MILIEU VAN ELK VAN DE IN BESCHOUWING GENOMEN ALTERNATIEVEN	20

9.	OVERZICHT VAN LEEMTEN IN KENNIS EN INFORMATIE	21
10.	VORM EN PRESENTATIE VAN HET MER	21
11.	SAMENVATTING VAN HET MER	22

BIJLAGEN

1. Bekendmaking in de Staatscourant 177 van dinsdag 15 september 1987
Bekendmaking in de Volkskrant van dinsdag 15 september 1987
2. Brief d.d. 7 september 1987 van Rijkswaterstaat hoofddirectie van de waterstaat aan de Commissie voor de milieu-effectrapportage met verzoek om advies
3. Hoofdpunten van vastgesteld landelijk beleid met betrekking tot de zandvoorziening uit de Noordzee
(Notitie toegeleverd door de Hoofddirectie van de Waterstaat)
4. Samenstelling van de werkgroep van de Commissie voor de milieu-effectrapportage
5. Lijst van inspraakreacties

1. INLEIDING

Het voornemen

Op 15 september 1987 maakte de Minister van Verkeer en Waterstaat bekend, dat ten behoeve van de besluitvorming inzake het regionaal ontgrondingenplan voor de Noordzee, milieu-effectrapportage zal worden toegepast (zie bijlage 1).

In verband hiermee ontving de Commissie voor de milieu-effectrapportage op 18 september j.l. het verzoek, advies uit te brengen over de richtlijnen voor de inhoud van het bedoelde milieu-effectrapport (MER). Deze brief is als bijlage 2 bij dit advies gevoegd.

Uit de door de Directie Noordzee van Rijkswaterstaat opgestelde startnotitie blijkt, dat het Regionaal Ontgrondingenplan Noordzee tot doel heeft uitwerking te geven aan het in de "Ontwerp Landelijke Beleidsnota voor de Oppervlakedelfstoffenvoorziening voor de Lange Termijn" (de nota "Gegrond Ontgronden") aangegeven Rijksbeleid, waarin in verband met knelpunten bij deze winning elders in ons land bevordering van de winning van oppervlakedelfstoffen in de Noordzee wordt voorgenomen. Ter nadere informatie over de reeds gemaakte beleidskeuzen is door de Hoofddirectie van de Waterstaat een korte notitie verstrekt aan de Commissie voor de milieu-effectrapportage. Deze is als bijlage 3 in dit advies opgenomen.

De uitwerking van dit landelijke beleid betreft ondermeer het aanwijzen van gebieden voor ontgroning gericht op de winning van oppervlakedelfstoffen. In de startnotitie worden met name de delfstoffen ophoogzand, suppletiezand, beton- en metselzand, grind en klei genoemd. Als plangebied wordt de territoriale zee en het Nederlands Continentaal Plat genoemd¹.

De Directie Noordzee van Rijkswaterstaat treedt namens de Minister op als initiatiefnemer, de Hoofddirectie van de Waterstaat als bevoegd gezag. Het Regionaal Ontgrondingenplan Noordzee zal, na behandeling in de Raad van Waterstaat en de Interdepartementale Coördinatie Commissie voor Noordzee-aangelegenheden (ICONA), worden vastgesteld door de Minister van Verkeer en Waterstaat.

Blijkens het planningsschema in de Startnotitie zal het MER in het Regionaal Ontgrondingenplan Noordzee worden geïntegreerd.

---

1 Het bevoegd gezag heeft medegedeeld dat het voorlopig niet in de bedoeling ligt, grind en klei te winnen. Dit MER zal daarom alleen betrekking hebben op de winning van zand voor verschillende doeleinden. Tevens is meegedeeld dat het plangebied in de praktijk beperkt zal zijn tot een afstand van maximaal 50 km uit de kust.

Het advies voor Richtlijnen

Het onderhavige advies is opgesteld door een werkgroep uit de Commissie voor de m.e.r. De samenstelling van deze werkgroep is gegeven in bijlage 4. De werkgroep treedt op namens de Commissie voor de m.e.r. en wordt daarom verder in dit advies "de Commissie" genoemd. De Commissie vergaderde op 9 oktober, 23 oktober, 12 november en 26 november 1987. Tevens is op 9 oktober 1987 door Rijkswaterstaat een toelichting op het voorne- men en de procedure gegeven. Vertegenwoordigers van de Commissie, het bevoegd gezag en de initiatiefnemer wisselden op 25 november 1987 van gedachten naar aanleiding van het concept-advies van de Commissie.

Het doel van het advies van de Commissie is de te beschouwen milieu-as- pecten van het voorgenomen beleid dat zal worden uitgewerkt in het Re- gionaal Ontgrondingenplan Noordzee, af te bakenen en de gewenste inhoud van het MER aan te geven.

Het advies is samengesteld in volgorde van onderwerpen welke een MER tenminste moet bevatten volgens artikel 41 j van de Wet algemene bepa- lingen milieuhygiëne. Hoofdstuk 2 bevat een samenvatting van de belang- rijkste onderdelen van dit advies.

2. SAMENVATTING

Door Rijkswaterstaat wordt een Regionaal Ontgrondingenplan voor de Noordzee voorbereid. Hierin zal het beleidsvoornemen inzake de winning van zand in de Noordzee worden uitgewerkt voor de korte termijn (tot 1991), de middellange termijn (1991-2000) en de lange termijn (2001-2010). Ten behoeve van de besluitvorming over dit plan zal milieu-effectrapportage worden toegepast.

In het advies voor richtlijnen wordt uiteengezet welke aspecten naar de mening van de Commissie voor de milieu-effectrapportage in het MER zouden moeten worden behandeld, hoe de verschillende onderwerpen dienen te worden afgebakend en welke mate van detaillering gewenst is. De hoofdlijnen van het advies kunnen als volgt worden weergegeven.

Probleemstelling en doel (par.3)

Voor een duidelijke probleemstelling is meer inzicht gewenst in de prognoses voor het zand voor verschillende doeleinden en de wijze waarop de prognoses tot stand zijn gekomen.

Er wordt van uitgegaan dat de winning van grind en klei in het kader van het Regionaal Ontgrondingenplan Noordzee niet wordt uitgewerkt en dus niet in het MER zal worden beschouwd.

Bij de behoefte-ramingen moet worden aangegeven op welke overwegingen deze is gebaseerd. Daarbij dienen de consequenties van dit beleid voor winning elders (met name winning op het land, in het IJsselmeergebied en in de Waddenzee) te worden aangegeven.

De activiteit en de alternatieven (par.4)

In het Regionaal Ontgrondingenplan Noordzee zullen nog zeer veel vragen omtrent hoeveelheden, locatie-alternatieven en toe te passen technieken moeten worden beantwoord. In het MER zal daarom waarschijnlijk geen duidelijk voorkeursalternatief zijn opgenomen, maar zal veeleer sprake zijn van een voorgenomen activiteit die is opgebouwd uit meerdere deelactiviteiten waarvoor varianten of alternatieven mogelijk zijn.

Tot de voorgenomen activiteit dienen niet alleen de zandwinning op zee, maar ook andere (deel-)activiteiten die niet zouden worden ondernomen bij winning elders, te worden gerekend. Gedacht wordt vooral aan overslag (depotvorming) en ontzilting.

In het MER dienen de volgende alternatieven aan de orde te komen:

- doelstellingsalternatieven: alternatieven met betrekking tot te winnen hoeveelheden, mede in verband met financieel-economische overwegingen.
- locatie-alternatieven: er dienen bij voorkeur concreet aangegeven locatie-alternatieven te worden onderzocht. Indien dit niet mogelijk is, kan naar de mening van de Commissie in een later stadium een aanvullend MER nodig zijn.

- uitvoeringsalternatieven: methoden van winning, transport, overslag en bewerking.
- het nulalternatief: de milieu-ontwikkeling zonder de voorgenomen zandwinning, met uitzondering van onderhoudsbaggerwerk.
- het meest milieu-vriendelijk alternatief.
- twee door de Commissie nader omschreven alternatieven, die vooral gebaseerd zijn op de gedachte, dat de kans op effecten van onvoorziene omvang moet worden geminimaliseerd, mede gelet op de stand van het Noordzee-onderzoek. Om deze reden beveelt de Commissie aan, in ieder geval alternatieven te formuleren waarbij:
  - * wordt afgezien van zandwinning in de kustzone, conform het huidige beleid.
  - * de gebieden Oestergronden en Bruine Bank Formatie buiten beschouwing worden gelaten.

Besluitvorming (par.5)

In het MER zal ondermeer moeten worden ingegaan op de doorwerking van het Regionaal Ontgrondingenplan Noordzee in de vergunningverlening en op de relatie met het beleid van de betrokken provincies.

Bij de randvoorwaarden dient niet alleen rekening te worden gehouden met het Noordzee-beleid, maar ook met het (milieu-)beleid binnen de kust, met name waar het gaat om de bodem, de grondwaterkwaliteit en het binnenwater.

Het bestaande milieu (par.6)

Tot het studiegebied behoren, naar de mening van de Commissie, ook gebieden op het land, die beïnvloed kunnen worden door deelactiviteiten die specifiek samenhangen met de winning van zand in de Noordzee, bijvoorbeeld de aanlandings-, opslag- en ontziltingsgebieden.

De bestaande toestand van het milieu in dit studiegebied dient beschreven te worden, voorzover van belang voor de voorspelling van de te verwachten milieu-effecten. Op basis van bestaande informatie zal in het MER moeten worden ingegaan op:

- het abiotisch milieu (water en bodem),
- het biotisch milieu (fyto- en zoöplankton, bodemfauna, vissen, vogels en zoogdieren),
- de relaties tussen verschillende factoren.

Bij de beschrijving van de "autonome" ontwikkeling zal aandacht moeten worden besteed aan de maatschappelijke functies die het beleid inzake de zandwinning kunnen beïnvloeden ofwel door dit beleid kunnen worden beïnvloed.

Gevolgen voor het milieu (par. 7)

Bij de beschrijving van de gevolgen voor het milieu zal de nadruk moeten liggen op de effecten op de bodem, de kustmorfologie, het water (zee,

zoet grond- en oppervlaktewater), het fytoplankton en de fauna (zoöplankton, bodemfauna en vissen).

Effecten waarbij belangrijke verschillen bestaan tussen (deel-)alternatieven dienen per alternatief of per variant te worden beschreven. De effecten op het milieu dienen bij voorkeur in absolute zin en zo kwantitatief mogelijk te worden beschreven. Daarbij moeten onzekerheden die voortvloeien uit de gebruikte voorspellingsmethoden en -modellen zo goed mogelijk worden aangegeven.

Naast de effecten van winning op zee, dienen ook effecten op het land, bijvoorbeeld van depotvorming en ontzilting, te worden beschouwd.

Vergelijking van alternatieven (par. 8)

De alternatieven en varianten moeten, althans wat hun milieu-aspecten betreft, vergeleken worden met de bestaande toestand van het milieu zonder de voorgenomen zandwinning, met uitzondering van onderhoudsbaggerwerk.

Overzicht van leemten in kennis (par. 9)

Het MER zal aandacht moeten besteden aan resterende leemten in kennis en de betekenis daarvan voor de besluitvorming en ook een idee moeten geven hoe het evaluatieprogramma zal worden opgezet.

Vorm en presentatie van het MER (par. 10)

Het MER kan worden opgenomen in het Regionaal Ontgrondingenplan Noordzee, maar zal dan wel als een duidelijk herkenbaar onderdeel zichtbaar moeten zijn.

Samenvatting van het MER (par. 11)

De kern van alle hoofdonderdelen van het MER zal duidelijk en overzichtelijk moeten worden geresumeerd in een als zodanig herkenbare samenvatting. De samenvatting dient ook voor een zo breed mogelijk samengesteld publiek voldoende inzicht te geven voor een beoordeling van het MER en de daarin beschreven milieu-gevolgen.

3. PROBLEEMSTELLING EN DOEL

Het MER dient een nauwkeurige en operationele omschrijving van het doel en belang van het voornemen ofwel hetgeen met de voorgenomen activiteit wordt beoogd, te bevatten (artikel 43 j, lid 1 onder a).

In het MER dient te worden beschreven aan welke behoeften en taakstellingen door het beleid zoals dat zal worden uiteengezet in het Regionaal Ontgrondingenplan Noordzee wordt voldaan.

3.1 Probleemstelling

Ten behoeve van een duidelijke afbakening van de probleemstelling dient in het MER te worden ingegaan op:

- a. de behoefteramingen van zand voor verschillende doeleinden en de wijze waarop deze tot stand zijn gekomen. Hierbij dient tevens de geschatte export van zand te worden aangegeven.
- b. de randvoorwaarden waarbinnen de planvorming voor het Regionaal Ontgrondingenplan Noordzee zal plaatsvinden. Tevens kunnen er randvoorwaarden met betrekking tot bewerking en gebruik van de te winnen zandhoeveelheden aan de orde zijn.

3.1.1 Behoefteraming en taakstelling

In de startnotitie worden de oppervlakedelfstoffen ophoogzand, suppletiezand, beton- en metselzand, grind en klei genoemd. De Commissie is echter meegedeeld dat de winning van grind en klei buiten beschouwing blijft.

Voor de te beschouwen typen zand dient in het MER te worden ingegaan op de volgende aspecten:

- specificatie per zandsoort naar:
  - * type: welke korrelgrootte-verdeling
  - * piekperioden in de vraag
  - * mogelijkheden voor de toepassing van alternatieve materialen, bijvoorbeeld (gemalen) bouw- en sloopafval.
  - * mogelijkheden voor combinatie met ontgroning voor andere doeleinden, bijvoorbeeld zandaanrijking uit baggerspecie, zandwinning Loswal Noord, verdieping vaargeulen.
- beleidsuitgangspunten en (technische) aannames waarop de behoefteraming is gebaseerd. Dit betreft in elk geval:
  - * relatie met zandwinning elders, met name IJsselmeer en Waddenzee, alsmede de provinciale taakstellingen
  - * relatie met plannen voor inpoldering, kustuitbreiding en aanleg van spaarbekkens (pompaaccumulatie-centrale)
  - * behoefte voor strandsuppletie
  - * raming van de export
  - * "technische" marges in de behoefteraming en de wijze waarop de behoefteraming tot stand is gekomen.

Op basis van de uitgangspunten dient per type zand een maximumscenario en een "meest waarschijnlijk" scenario te worden opgesteld. Daarbij dient de geplande fasering in de tijd zo gedetailleerd mogelijk te worden aangegeven.

3.1.2 Randvoorwaarden

Het gaat hier om de vooraf geformuleerde randvoorwaarden inzake de planvorming voor het Regionaal Ontgrondingenplan Noordzee. Hierbij kan worden gedacht aan milieu-randvoorwaarden, randvoorwaarden vanuit andere gebruiksfuncties en veiligheidsaspecten. Veel van deze randvoorwaarden zijn reeds geformuleerd in de startnotitie.

Voor de winning op zee kunnen met name randvoorwaarden gelden met betrekking tot:

- het ecosysteem: flora, fauna, voedselketens; mede in relatie met abiotische factoren (bodem, waterkwaliteit, stromingen)
- effecten met invloed op de andere maatschappelijke functies van de Noordzee en het aangrenzende kustgebied.

Aanbevolen wordt de randvoorwaarden zoveel mogelijk weer te geven op een "belemmeringenkaart" met bijbehorende zonerings. Genoemd kunnen worden paaigebieden van vissen, lozings- en dumpingsgebieden van afvalstoffen, militaire oefengebieden, produktieplatforms voor de winning van olie en gas, scheepswrakken en pijpleidingen, alsmede de gebieden "landwaarts van de NAP -20m c.q. de 20 km-lijn"². Belangrijk hierbij is het schaalniveau. Dit dient zo goed mogelijk aan te sluiten bij de schaal die zal worden gehanteerd bij het aanwijzen van winlocaties.

Tevens dienen, indien aanwezig, randvoorwaarden en te hanteren normen met betrekking tot de bewerking en het gebruik op het land te worden aangegeven. Hierbij kan met name worden gedacht aan regels omtrent het ontzilten, het sorteren (indien³ relevant) en het voor verschillende functies toelaatbare zoutgehalte .

3.2 Doel en belang

Uit de hiervoor aangeduide probleemstelling moet in het MER per type zand het doel en het belang van het voornemen afgeleid worden.

-
- 2 De genoemde formulering impliceert dat juist bij relatief "steile" kusten zandwinning dichtbij de kust niet wordt uitgesloten. De Commissie vraagt zich daarom af of deze omschrijving van de in het huidige beleid uitgesloten kustzone (Startnotitie blz. 13, overzicht op voorhand uitgesloten gebieden) wel in overeenstemming is met de bedoeling van het beleid: het vermijden van effecten op de kustmorfologie.
  - 3 De Commissie is van mening dat extra zoutbelasting van bodem en (grond-) water door het gebruik op het land zo veel mogelijk dient te worden voorkomen.

In dit verband wijst de Commissie erop, dat voor de onderbouwing van het voornemen tot zandwinning in de Noordzee, inzicht is gewenst in de bijdrage die dit beleid kan leveren aan de oplossing van knelpunten bij winning op het land.

Er dienen beoordelingscriteria te worden aangegeven waaraan de alternatieven en varianten die in het MER worden uitgewerkt, kunnen worden getoetst. Tot deze criteria behoren onder meer de normen en streefwaarden van het milieubeleid voor de Noordzee (in verband met winning, transport, aanleg depots) en voor het land (in verband met aanleg depots, bewerking en gebruik).

4. DE VOORGENOMEN ACTIVITEIT EN DE REDELIJKERWIJS IN BESCHOUWING TE NEMEN ALTERNATIEVEN

4.1 Algemeen

In het MER moeten de voorgenomen activiteit en de redelijkerwijs in beschouwing te nemen alternatieven (en varianten daarvan) worden beschreven en uitgewerkt.

In veel gevallen zal de initiatiefnemer voorkeur hebben voor één bepaalde manier om zijn doel te bereiken. De motivering voor de keuze dient dan in het MER te worden uiteengezet.

Bij het Regionaal Ontgrondingenplan Noordzee gaat het echter om de uitwerking van een beleidsvoornemen dat nog weinig concreet is ingevuld. Beleidsvoornemen is de bevordering van zandwinning in de Noordzee. Om-trent hoeveelheden, locatie-alternatieven en toe te passen technieken voor winning, overslag en bewerking bestaan echter nog vele onduidelijkheden. Het Regionaal Ontgrondingenplan Noordzee betreft het ontwikkelen van nadere beleidslijnen en het aangeven van keuzen uit meerdere (deel-) alternatieven. Bij deze uitwerking van het beleidsvoornemen zullen ook milieu-randvoorwaarden in beschouwing moeten worden genomen.

Gezien het karakter van het Regionaal Ontgrondingenplan Noordzee sluit de Commissie niet uit dat er na de planvoorbereiding en de opstelling van het MER nog (deel-)alternatieven zullen bestaan, waaruit achteraf (na procedures van advies en inspraak) keuzen moeten worden gemaakt.

In dat geval zal er geen sprake zijn van één voorkeursalternatief, maar van een voorgenomen activiteit, opgebouwd uit verschillende deelactiviteiten waarbinnen alternatieven of varianten mogelijk zijn.

De verschillende alternatieven c.q. varianten voor deelactiviteiten zullen alle concreet moeten worden uitgewerkt, in dezelfde mate van detaillering. Dit geldt temeer, daar het niet in de bedoeling ligt bij vergunningaanvragen nogmaals milieu-effectrapportage toe te passen.

Indien bepaalde activiteiten niet voldoende kunnen worden geconcretiseerd, zullen deze naar de mening van de Commissie in een afzonderlijk MER moeten worden behandeld.

Tot de voorgenomen activiteit (en de te beschouwen effecten daarvan) dienen, naast de winning op zee, ook alle andere activiteiten te worden beschouwd, die specifiek samenhangen met de winning op zee en die effecten veroorzaken die bij winning op het land of in "zoete" wateren niet zouden optreden.

4.2 De voorgenomen activiteit

De voorgenomen activiteit dient te worden beschreven voor zover deze beschrijving inzicht geeft in fysieke activiteiten met daarmee gepaard gaande beïnvloeding van het abiotische milieu. De bronnen van milieubelasting dienen op globale wijze te worden aangegeven. Tevens kunnen mogelijke milieubescherpende maatregelen worden genoemd, voorzover reeds voorzien.

Bij de beschrijving van de voorgenomen activiteit dienen de volgende deelactiviteiten en te behandelen aspecten te worden onderscheiden:

1. winning
  - technieken, materieelinzet, met daarbij seizoenen waarin de winningen zullen plaatsvinden, piekperiode(n).
  - beoogde wingebieden, met daarbij aangegeven:
    - * een scenario voor de volgorde van de winningen en per winning een fasering in de tijd (wintempo per locatie)
    - * de windiepte en oppervlakte van de beoogde wingebieden; hierbij spelen diverse aspecten een rol, zoals éénmalige of regelmatig terugkerende winning (in sedimentatiegebieden), oppervlakkige winning of uit diepe putten. Tevens zou gedacht kunnen worden aan het afgraven van zandheuvels (megaribbels).
2. transport en overslag
  - wijze van transport naar de kust
  - (indien relevant) locatiekeuze van depots voor de kust
  - terreinontsluiting en depotvorming op de wal
3. bewerking en verwerking
  - ontziltling: mate waarin zal worden ontzilt, technieken, locaties, periode(n) van het jaar, piekperiode(n).
  - sortering, voorzover relevant: hoe, waar, wanneer.

Bij de beschrijving van de genoemde aspecten dient rekening te worden gehouden met de specifieke situatie per type zand.

4.3 Alternatieven

Het in beschouwing nemen van alternatieven vormt een wezenlijk onderdeel van milieu-effectrapportage.

De keuze van de redelijkerwijs in beschouwing te nemen alternatieven en varianten dient daarom in het MER zorgvuldig te worden gemotiveerd. Daarbij moet worden aangegeven hoe het gestelde doel van het voornemen

kan worden bereikt met behulp van de beschouwde alternatieven. De alternatieven zullen wat betreft diepgang en detaillering zowel onderling als met het voorkeursalternatief vergelijkbaar moeten zijn. Krachtens de Wet algemene bepalingen milieuhygiëne (Wabm) behoort tot de alternatieven in elk geval het "meest milieuvriendelijk alternatief" (Wabm, artikel 41 j, lid 3) en het "nulalternatief" (Wabm, artikel 41 j, lid 1-e).

In het kader van de milieu-effectrapportage voor het Regionaal Ontgrondingenplan Noordzee kunnen alternatieven worden onderscheiden op verschillende niveau's van planvorming, terwijl eventueel binnen een alternatief weer varianten zullen kunnen bestaan.

De Commissie beveelt aan tenminste de volgende alternatieven uit te werken.

4.3.1 Doelstellingsalternatieven

Dit betreft alternatieven voor de gepresenteerde taakstellingen. Gedacht kan worden aan:

- veranderingen in de provinciale taakstellingen van de verschillende zandsoorten, mede in verband met milieu-overwegingen en ook in het licht van financieel-economische consequenties;
- de relatie met zandwinning in het IJsselmeer en de Waddenzee

4.3.2 Locatie-alternatieven

Afhankelijk van reeds geformuleerde (startnotitie) en te ontwikkelen randvoorwaarden zullen tijdens de planvorming in principe locatie-alternatieven moeten worden geformuleerd. Deze randvoorwaarden zullen deels van technische (eigenschappen te winnen materiaal, kostenaspecten), deels van milieukundige (op basis van te verwachte invloeden op het mariene milieu en op de kuststrook) aard zijn.

Het is niet geheel uitgesloten dat voor bepaalde typen zand nog geen locatie-alternatieven kunnen worden aangewezen. Er zullen dan in het kader van dit MER en het Regionaal Ontgrondingenplan Noordzee alleen criteria, maatstaven en normen kunnen worden geformuleerd, waaraan in vervolg op het plan mogelijke locaties kunnen worden getoetst. Indien dat het geval is, dienen dergelijke toetsingskaders zo duidelijk mogelijk te worden geformuleerd, met daarbij aangegeven de relatieve "hardheid" van de verschillende criteria en normen. De Commissie is van mening, dat er in dit geval in een later stadium een aanvullend MER nodig zal zijn.

Naast locaties van wingebieden zijn ook alternatieven ten aanzien van depots voor de kust, eventuele aanlandingsplaatsen van persleidingen, overslag- en bewerkingsinrichtingen denkbaar.

4.3.3 Uitvoeringsalternatieven

Dit betreft alternatieven ten aanzien van winning, transport, overslag en bewerking. Als aandachtspunten voor winningsalternatieven kunnen worden genoemd: diepe putten of ondiepe winning, eenmalige of meermalig op dezelfde plek, seizoensaspecten, materieelinzet.

Nagegaan zou kunnen worden, in hoeverre door alternatieve, c.q. aangepaste methoden milieu-effecten kunnen worden beperkt.

4.3.4 Nulalternatief

Het nulalternatief is het alternatief waarbij geen winning van zand (met uitzondering van de bij onderhoudswerkzaamheden vrijkomende materialen) in de Noordzee zal plaatsvinden. Het nulalternatief dient te worden uitgewerkt als referentiesituatie voor de milieugevolgen van de andere alternatieven.

4.3.5 Meest milieu-vriendelijk alternatief

Dit alternatief zou een combinatie kunnen vormen van locatie-, uitvoerings- en doelstellingsalternatieven, waarbij er naar wordt gestreefd negatieve milieu-effecten te beperken, c.q. de balans van negatieve en positieve effecten zo gunstig mogelijk te maken. Bij mogelijk positieve gevolgen kan enerzijds worden gedacht aan het opheffen van knelpunten van zandwinning elders (landwinning, IJsselmeer, Waddenzee), anderzijds aan het opheffen van ecologisch⁴ minder gunstige geomorfologische patronen op de bodem van de Noordzee.

Het meest milieu-vriendelijk alternatief zou kunnen samenvallen met één of beide in de volgende paragraaf (4.3.6) genoemde alternatieven.

Bij het meest milieu-vriendelijk alternatief dient ook een beschouwing te worden gegeven over de opslag en het vervoer van het zand en over de financieel economische aspecten.

4.3.6 In elk geval te onderzoeken combinaties van alternatieven, afgezien van het nulalternatief en het meest milieu-vriendelijk alternatief

Voor de totale activiteit zijn verschillende combinaties van doelstellings-, locatie- en uitvoeringsalternatieven denkbaar. Welke combinaties dat zijn, is nu nog niet duidelijk.

De Commissie adviseert in elk geval ook de volgende alternatieven te onderzoeken:

- een alternatief waarbij op voorhand enige zeer kwetsbare gebieden worden uitgesloten. Hierbij wordt gedacht aan de Oestergronden (met kwetsbare bodemstructuur en rijke bodemfauna) en de Klaverbank (in verband met paaigebieden haring).
- een alternatief zonder zandwinning in de kustzone. Wel zou onderzocht kunnen worden of en in hoeverre aanleg van depots, van waaruit (in tweede instantie) zand wordt gewonnen, gunstig is. Ook kan worden onderzocht, of hergebruik van baggerspecie die gedumpt is op de Loswal Noord of de loswallen bij Scheveningen en IJmuiden vanuit milieu-overwegingen voordelen biedt. Zeker voor Loswal Noord vraagt de Commissie zich af of de huidige stortbergen kustmorfologisch wel zo gunstig zijn.

Beide alternatieven zijn mede gebaseerd op de gedachte, dat onzekerheden ten aanzien van de voorspelde effecten dienen te worden voorkomen. Mede op basis van de "Voortgangsrapportage Harmonisatie Noordzeebeleid, 1986"

---

4 Nagegaan zou kunnen worden of en in hoeverre door het weghalen van "drem-pels" en het wijzigen van taluds van natuurlijke "putten" de waterstroming bij de bodem plaatselijk kan worden verbeterd.

en informatie die door Rijkswaterstaat is verstrekt, kan worden gesteld dat voor veel aspecten van het Regionaal Ontgrondingenplan Noordzee nog onderzoek nodig is. Van veel onderzoek zullen naar verwachting tijdens het opstellen van het MER (in 1988) nog geen of alleen tussentijdse resultaten beschikbaar zijn.

Dit geldt onder meer voor onderzoek naar processen die de kustontwikkeling beïnvloeden (Project Kustgenese) en, voorzover bekend, voor informatie omtrent geohydrologische kenmerken en processen in de kustzone. Naar verwachting zullen daarom in het MER grote onzekerheden kunnen blijven bestaan omtrent de voorspelling van mogelijke effecten van zandwinning in de kustzone. Men zou dit kunnen ondervangen, door vooralsnog uit te gaan van de voortzetting van het huidige beleid dat geen zandwinning in de kustzone wordt toegestaan "landwaarts van de NAP -20m c.q. 20 km-lijn"⁵, met inachtnaam van het bovengestelde met betrekking tot hergebruik van baggerspecie.

Zouden de uitkomsten van het Project Kustgenese zandwinning dichterbij de kust dan bovengenoemde grenzen uit het oogpunt van kustbescherming acceptabel maken, dan zouden in een nieuwe MER de effecten van een dergelijke zandwinning op het milieu nader kunnen worden geëvalueerd.

Ook omtrent de effecten van winning verder uit de kust is nog weinig bekend. Dit maakt voorzichtigheid geboden. Daarom is voorgesteld ook een alternatief te onderzoeken waarbij de genoemde kwetsbare gebieden worden ontzien. Daarbij speelt de overweging, dat winning van zand ook in aangrenzende gebieden mogelijk effecten kan hebben door overslibbing van de bodem, een belangrijke rol.

5. TE NEMEN EN EERDER GENOMEN BESLUITEN

Aangegeven dient te worden ten behoeve van welk(e) besluit(en) het MER is opgesteld en dienstig kan zijn en door wie of welke overheidsinstanties deze besluiten zullen worden genomen. Tevens dient te worden beschreven volgens welke procedure (met eventuele coördinatie) en tijdsplanning dit geschiedt en welke adviesorganen en -instanties daarbij formeel of informeel betrokken zijn. Voorts dient te worden vermeld welke ter zake doende overheidsbesluiten reeds zijn genomen en welke openbaar gemaakte beleidsvoornemens beperkingen kunnen opleggen of randvoorwaarden stellen aan de betreffende besluiten waarvoor het MER is opgesteld, dit onder vermelding van de status van deze besluiten (hardheid; hoe lang geleden genomen). Evenzeer dient te worden aangegeven welke besluiten in een later stadium nog zullen (moeten) worden genomen in het betreffende studiegebied en daarbuiten, teneinde het project ten uitvoer te kunnen brengen.

---

5 Zie voetnoot blz. 7.

Het te nemen besluit is de vaststelling van het Regionale Ontgrondingenplan Noordzee, met daarin geïntegreerd het MER volgens de in de startnotitie geschetste procedure.

Het betreft hier een beslissing op hoofdlijnen waarbij het maken van een MER verplicht is op grond van artikel 3 van het "Besluit milieu-effect-rapportage 1987".

In het MER dient te worden aangegeven, welke andere besluiten nog genomen zullen moeten worden in het kader van de voorgenomen activiteiten. Dit betreft met name:

- de doorwerking in vergunningverlening krachtens de Ontgrondingenwet. De vraag kan gesteld worden, in hoeverre de definitieve begrenzing van locaties en het winningsscenario (volgorde van de locaties, wintempo per locatie) pas in dit stadium zal worden bepaald.
- de uitwerking in het beleid van de provincies .

Om te kunnen bepalen welke randvoorwaarden gelden voor het te nemen besluit dient in het MER aandacht te worden besteed aan tenminste de volgende documenten en beleidsintenties:

- ontwerp landelijke beleidsnota "Geground ontgronden" (mei 1987) en het advies van de Raad voor de Waterstaat (in voorbereiding);
- Nota Ophoogzand (1984);
- Nota Zandwinning IJsselmeergebied en Randmeren (Nota 292, 1980) en de in voorbereiding zijnde nota Oppervlaktedelfstoffenwinning Wateren IJsselmeergebied 1989-1998;
- Beheersplan Ontgrondingen Waddenzee;
- de Nota Harmonisatie Noordzeebeleid (regeringsbeslissing 1983/84 en de jaarlijkse "Voortgangsrapportages Actieprogramma")
- de Nota Lange Termijnbeleid Ophoogzandvoorziening provincie Noord-Holland (Rijkswaterstaat, Directie Noord-Holland);
- Beleidsplan Westerschelde;
- internationale verdragen en afspraken met betrekking tot het bestuur en beheer van de continentale zee;
- Waterkwaliteitsplan Noordzee, 1986;
- Beleidsnota Scheepvaartverkeer Noordzee, 1987;
- Indicatief Meerjarenprogramma Water;
- Beleidsnota's, plannen en richtlijnen van de betrokken provincies en waterkwaliteitsbeheerders inzake de bescherming van de bodem, het grondwater en het oppervlaktewater.

6. BESTAANDE TOESTAND VAN HET MILIEU EN DE TE VERWACHTEN ONTWIKKELINGEN VAN HET MILIEU

De beschrijving van de bestaande toestand van het milieu en de te verwachten (autonome) ontwikkelingen indien de activiteit niet wordt ondernomen (nul-situatie), dient als referentiekader voor de beoordeling van de gevolgen van de voorgenomen activiteit en de alternatieven. De bestaande toestand van het milieu in het studiegebied dient in het MER te worden beschreven voorzover dit van belang is voor de te verwachten ge-

volgen van de voorgenomen activiteit en de diverse alternatieven en varianten. Naast een inventariserende zou ook een meer waarderende beschrijving van het studiegebied kunnen worden gegeven. Daarnaast dient rekening te worden gehouden met geplande en lopende ingrepen en met potentiële gebruiksmogelijkheden en functies op de langere termijn (reserveringen).

Het geografisch studiegebied omvat in principe de territoriale zee, het Nederlands Continentaal Plat en de aangrenzende zone op het land, voorzover winning van zand op zee daarop invloed kan hebben. Indien ook elders effecten worden verwacht van activiteiten die direct samenhangen met de winning van zand op zee, behoren ook deze gebieden tot het studiegebied. Hierbij gaat het bijvoorbeeld om de locaties van depots en ontziltingsinstallaties op het land, alsmede de daardoor beïnvloede gebieden. Uiteraard kan de omvang van het beïnvloedingsgebied per milieuaspect verschillen. Daarom kan de beschrijving in het MER per aspect beperkt blijven tot die gebieden waar meetbare of bespeurbare veranderingen in de toestand van het milieu kunnen worden verwacht door de voorgenomen activiteit of de alternatieven.

Bij de beschrijving van de bestaande toestand van het milieu zal in het MER, gebruik makend van de gegevens die voorhanden zijn, vooral aandacht moeten worden besteed aan de volgende aspecten:

6.1 Abiotisch milieu

- geomorfologische structuur, granulaire samenstelling bodemmateriaal.
- geohydrologische opbouw en parameters en grondwaterstroming in de kustzone.
- kustgenese; zandtransport langs de kust.
- sedimentatie en erosie, transport van bodemmateriaal.
- bodemkwaliteit, aanwezige verontreinigende stoffen, sulfide-gehalten.
- relevante lozingspunten en verspreidingswegen van verontreinigende stoffen (inclusief dumpingsgebieden, locaties van verbrandingsschepen, mijnbouwplatforms e.d.) en de bodem- en waterkwaliteit in deze gebieden.
- ligging pijpleidingen voor olie- en gastransport, alsmede telecommunicatiekabels.
- oppervlaktewater:
  - * stroming, waterdiepten, stratificatie.
  - * fysisch-chemische samenstelling (zoutgehalte, nutriënten, temperatuur, zwevende stofgehalten, zuurstofhuishouding, verontreinigende stoffen).

Waar relevant zullen ook de seizoensinvloeden op de beschreven aspecten moeten worden aangegeven.

6.2 Biotisch milieu

- fytoplankton:
  - soorten (groepen), verspreiding, biomassa.
- zoöplankton:
  - soorten, verspreiding, biomassa.

- bodemfauna:
soorten, verspreiding, biomassa en produktie.
- vissen:
soorten, verspreiding, functies van verschillende deelgebieden als paai- en opgroeigebied, voedselaanbod.
- vogels:
soorten, betekenis van de verschillende deelgebieden als fourageergebied.
- zoogdieren:
soorten, functies van de verschillende deelgebieden.

Waar relevant zullen ook de seizoensinvloeden op de beschreven aspecten moeten worden aangegeven. Tevens dienen de fluctuaties op langere termijn te worden beschouwd.

6.3 Relaties tussen verschillende aspecten

Dit betreft:

- relatie fytoplanktonontwikkeling met troebelheid en nutriëntengehalten van het water, primaire productie en invloed eutrofiëring.
- relaties tussen fyto- en zoöplankton.
- invloed eutrofiëring op de voedselketen, in het bijzonder op de bodemfauna.
- invloed zwevende stofgehalten op plankton, bodemfauna en vissen.
- functies van plankton en bodemfauna voor vissen.
- relaties tussen bodemkenmerken en functies voor vis als paai- en opgroeigebied.

6.4 Te verwachten ontwikkelingen

Bij de beschrijving van de "autonome" ontwikkelingen is belangrijk, hoe de milieukwaliteit van de Noordzee zich zal ontwikkelen zonder uitvoering van de voorgenomen zandwinning. Het MER dient hierin globaal inzicht te geven. Ingegaan zou kunnen worden op de volgende gebruiksfuncties en aspecten:

- visserij:
functies van verschillende deelgebieden, visserij-activiteiten.
- militair gebruik:
activiteiten.
- afvallozingen:
dumping van afvalstoffen en lozing van verontreinigende stoffen vanaf de kust.
- mijnbouw:
functies van verschillende deelgebieden, wederzijdse beïnvloeding.
- transport en communicatie:
scheepvaartroutes, pijpleidingen, kabels, tracé's van nog te leggen pijpleidingen.
- eutrofiëring:
effecten op de bodemfauna.
- zeevering:
relatie zandtransport-kustgenese.

- recreatie:
recreatieve functie van gebieden waar effecten van de winning van bodemmaterialen zouden kunnen worden verwacht. Met name in de kustzone zouden dergelijke effecten van invloed kunnen zijn op recreatieve functies.

6.5 Het milieu landinwaarts van de kustzone

Indien effecten mogelijk zijn op het milieu landinwaarts van de kustzone dienen ook van deze mogelijk beïnvloede gebieden de abiotische en biotische kenmerken te worden beschreven, voorzover dit met het oog op mogelijke effecten relevant is.

7. BESCHRIJVING VAN DE GEVOLGEN VOOR HET MILIEU

7.1 Algemeen

7.1.1 Voorspellingsmethoden; prioriteiten

Bij de beschrijving van de gevolgen voor het milieu dient er rekening mee te worden gehouden, dat zij tijdelijk of permanent van aard kunnen zijn, of zelfs pas op langere termijn geleidelijk waarneembaar kunnen worden. Waar mogelijk en zinvol dient daarom een aanduiding van de tijdsduur van de effecten te worden gegeven.

De te verwachten gevolgen voor het milieu zullen zoveel mogelijk in hun onderlinge samenhang moeten worden beschouwd. De gevolgen moeten bij voorkeur in absolute zin worden beschreven. Dit is van belang voor een zo kwantitatief mogelijke vergelijking van de alternatieven. Dit geldt met name voor die milieu-aspecten die met prioriteit behandeld behoren te worden.

In het MER moet aan de hand van de best passende methoden en modellen een overzicht van de milieu-effecten worden gepresenteerd. De gebruikte voorspellingsmethoden en -modellen moeten worden beschreven, inclusief de mate van betrouwbaarheid die aan deze methoden en modellen mag worden toegekend. Tevens zal een indicatie behoren te worden gegeven van de variatie in de voorspellingsresultaten die kan worden verwacht als gevolg van onzekerheden en onnauwkeurigheden in de methoden en modellen en invoergegevens. Bij onzekerheid over het wel of niet optreden van effecten moet behalve de meest waarschijnlijke ontwikkeling ook de slechtst denkbare situatie worden beschreven. De keuze van de voorspellingsmethoden moet gegeven worden in relatie tot wat hierover recentelijk is bijeengebracht en gepubliceerd (ondermeer in de serie over voorspellingsmethoden gepubliceerd in de m.e.r.-reeks van de Ministeries van VROM en van Landbouw en Visserij).

Bij de beschrijving zal de nadruk moeten liggen op de effecten die naar verwachting het meest ingrijpend zullen zijn. Dit betreft de gevolgen op

de bodem, de kustmorfologie, het water (zee, zoet grond- en oppervlaktewater), het fytoplankton en de fauna (vooral zoöplankton, bodemfauna en vissen).

Alleen als belangrijke verschillen tussen de alternatieven c.q. varianten worden verwacht, moeten de effecten per afzonderlijk alternatief of afzonderlijke variant worden beschreven. Bij geringe verschillen kan worden volstaan met een aanduiding daarvan.

7.1.2 Te onderscheiden deelactiviteiten en te beschouwen aspecten

Bij de winning van zand in de Noordzee kunnen een aantal deelactiviteiten worden onderscheiden, die verschillende effecten op het milieu hebben:

1. Winning op zee

te beschouwen aspecten zijn:

- de winningsmethode(n):
  - directe en indirecte effecten op het zee-milieu. Mogelijk zijn de effecten afhankelijk van de toegepaste winningsmethode en de aard van het bodemprofiel.
- de vormgeving van de bodem:
  - effecten kunnen samenhangen met de diepte van de ontgroning en met de vorm, die de bodem na afloop van de ontgroning gaat krijgen.
- de waterboderverontreiniging:
  - de mate waarin de huidige situatie van verontreiniging mogelijk leidt tot milieu-hygiënische bezwaren tegen de winning van zand uit bepaalde deelgebieden, bijvoorbeeld waar onderhoudsbaggerwerk ten behoeve van de scheepvaart wordt gecombineerd met de zandwinning.

Voor elk van de genoemde aspecten geldt, dat de daarmee samenhangende milieu-effecten locatie-afhankelijk kunnen zijn. Hieraan zal steeds aandacht moeten worden besteed.

2. Transport en overslag

- directe en indirecte effecten van transport en overslag.
- locatie-afhankelijke effecten van:
  - * depots voor de kust en/of op het land.
  - * aanlanding persleidingen (indien voorzien).

Het gaat hierbij specifiek om effecten die samenhangen met de winning op de Noordzee en die bij winning elders niet zouden optreden.

3. Bewerking en gebruik

- het zoutprobleem:
  - * effecten van ontzilting, mede afhankelijk van de locatie en de methode(n).
  - * de eventuele effecten van het gebruik van zand met een hoog zoutgehalte op de water- en bodemkwaliteit in Nederland.
- effecten van sorteren, mede afhankelijk van de locatie en de methoden.

Ook hierbij gaat het specifiek om effecten die samenhangen met de winning op de Noordzee en die bij winning elders niet zouden optreden.

7.2 Effecten van de winning op zee

7.2.1 Effecten op het abiotisch milieu

- bodem:

- * vormveranderingen van de bodem (bijvoorbeeld verdwijnen van zandheuvels), putvorming met veranderingen van de bodemstructuur als gevolg, afmetingen van het beïnvloede deelgebied in verhouding tot de te winnen hoeveelheden zand, aantal keren dat in een bepaald deelgebied wordt teruggekomen, optimalisatie daarbij naar effecten.

- * natuurlijk herstel van, c.q. veranderingen in de bodemstructuur, de granulaire samenstelling van de bodem en de bodemligging.

- * sedimentatie van opgewoeld bodemmateriaal in de omgeving van het wingebed en kwaliteit van het sedimenterende materiaal.

- water:

- * invloed op stroming, waterdiepte en gelaagdheid.

- * invloed op de waterkwaliteit, met name wat betreft nutriënten, zware stofgehalten, zuurstofgehalte en verontreinigende stoffen (organische en anorganische microverontreinigingen en radio-actieve stoffen).

- geohydrologie:

- * veranderingen in geo- en hydrologische parameters (weerstand c.q. doorlatendheid van bodemlagen en grondwaterstromen) in de kustzone.

- * invloed op de ligging van de grenszone tussen zoet en zout grondwater.

- kustmorfologie:

- * verandering in het transport van bodemmateriaal langs de kust.

- * invloed op kustgenese.

Waar relevant zouden ook de seizoensinvloeden op de beschreven effecten moeten worden aangegeven.

7.2.2 Effecten op het biotische milieu

- fytoplankton:

- * effecten van eventuele vertroebeling en verandering van de waterkwaliteit op de primaire produktie, samenstelling en biomassa.

- zoöplankton:

- * effecten van eventuele vertroebeling en verandering van de waterkwaliteit op de ontwikkeling, samenstelling en biomassa.

- bodemfauna:

- * directe sterfte door mechanische effecten, effecten op het voedselaanbod, effecten van eventuele veranderingen van de waterkwaliteit op de ontwikkeling, samenstelling, biomassa en produktie.

- * rekolonisatie vanuit niet aangetaste gebieden, mede afhankelijk van de te beschouwen deelgebieden, plaatselijk behoud van de oorspronkelijke bodemstructuur, aantal keren dat in een bepaald deelgebied wordt teruggekomen en het tijdsverloop.

- vissen:

- * directe effecten door vertroebeling van het water op onderscheiden (larven van) vissoorten (verstopping kieuwen, zichtvermindering).

- * effecten door veranderingen in het voedselaanbod.
  - * effecten op de verspreiding van de onderscheiden vissoorten.
  - * effecten op de functies van deelgebieden als paai- en opgroeigebied voor ter onderscheiden vissoorten.
  - * effecten door verandering van de bodemstructuur.
  - vogels:
    - * eventuele verstoring en beïnvloeding van fourageergebieden.
  - zoogdieren:
    - * eventuele verstoring en beïnvloeding van het voedselaanbod.
- Waar relevant zou ook de seizoensinvloed op de beschreven effecten moeten worden aangegeven.

7.2.3 Effecten op andere gebruiksfuncties

- visserij:
  - * effecten op de uitoefening van de visserij
  - * effecten op de beschikbare hoeveelheden visserijprodukten
  - * effecten op de kwaliteit van de visserijprodukten
- mijnbouw:
  - * veiligheidszone rond platforms
- transport en communicatie:
  - * effecten op de uitoefening van de scheepvaart, mede in verband met de veiligheid
  - * kans op beschadiging van pijpleidingen en kabels (directe beschadiging en indirect, ten gevolge van blootspoelen), mede in verband met de veiligheid
- zeekering:
  - * effecten op kustafslag
- recreatie:
  - * invloed van eventuele vertroebeling van het water.

7.3 Effecten van transport en overslag

Als "checklist" voor te beschouwen effecten in het zee-milieu kan worden uitgegaan van de beschrijving in par. 7.2. Een aantal van de in deze paragraaf genoemde aspecten hangt direct samen met het verdiepen van de bodem, deze effecten zijn uiteraard in dit kader niet relevant. Een specifiek effect waaraan aandacht dient te worden besteed is de mogelijke overslibbing van de bodem in de omgeving van depots en de effecten daarvan op het biotisch milieu.

Bij de beschouwing van effecten op het land gaat het in het kader van dit MER specifiek om effecten die samenhangen met de voorgenomen winning van zand op zee en die bij landwinning niet zouden optreden.

Effecten die beschouwd zullen moeten worden, zijn:

- specifieke effecten van aanleg en eventueel later weer opruimen van pijpleidingen in de kustzone en op het land.
  - * abiotisch milieu: beïnvloeding van de bodem door of in verband met graafwerkzaamheden en transport; geluid en (transport-)bewegingen.

- * biotisch milieu: effecten van verstoring van de bodem op vegetatie en fauna;
  - effecten van geluid en beweging op de fauna
- effecten van depotvorming en natuurlijke of kunstmatige ontzilting op de kwaliteit van bodem, grondwater en oppervlaktewater. Hierbij dient vooral aandacht te worden besteed aan de mogelijke toename van het effect in de tijd, in relatie met de doorspoeling. Gebieden zouden kunnen worden aangegeven waar depotvorming zonder bezwaar kan plaatsvinden en gebieden waar technische voorzieningen nodig zijn.

7.4 Effecten van bewerking en gebruik op het land

Ook hierbij gaat het specifiek om effecten die samenhangen met de voorgenomen zandwinning in de Noordzee.

Dit betreft met name de effecten van ontzilting c.q. het gebruik van zout materiaal en eventueel het inzetten van sorteermethoden om uit het gewonnen zand materiaal met een gewenste korrelgrootte-verdeling voor een bepaald gebruik (m.n. als beton- en metselzand) samen te stellen.

Op grond van de voorgaande overwegingen dienen in elk geval de volgende effecten te worden beschouwd:

- effecten van ontzilting:
  - * zoutbelasting van het water waarop wordt geloosd en de mogelijke toename van de zoutbelasting in de tijd. Dit in relatie tot het "achtergrond niveau" in het ontvangende water en verversingsmogelijkheden, afhankelijk van het seizoen.
  - * effecten van "natuurlijke" ontzilting (uitspoeling) op de kwaliteit van bodem en grondwater na in het werk brengen van het zand.
  - * invloed op andere waterkwaliteitsaspecten, met name nutriënten, zwevende stof-gehalte, zuurstofgehalte en verontreinigde stoffen.
  - * het effect van de genoemde invloeden op het biotisch milieu en gebruiksfuncties van het water, rekening houdend met seizoensaspecten.
- effecten van sorteren:
  - indien daarbij water wordt geloosd, zullen dezelfde effecten moeten worden beschouwd als hiervoor zijn genoemd.

Door het uitvoeren van een "toepasbaarheidskartering" zou kunnen worden onderzocht onder welke voorwaarden (bijvoorbeeld mate van ontzilting) zeezand in een bepaald gebied toepasbaar is c.q. in welke gebieden geen zeezand dient te worden toegepast.

8 VERGELIJKING VAN DE TE VERWACHTEN AUTONOME ONTWIKKELINGEN VAN HET MILIEU MET DE BESCHREVEN GEVOLGEN VOOR HET MILIEU VAN ELK VAN DE IN BESCHOUWING GENOMEN ALTERNATIEVEN

De alternatieven en varianten moeten, althans wat hun milieu-aspecten betreft, worden vergeleken met de bestaande toestand van het milieu zonder de voorgenomen zandwinning (met uitzondering van winning in combinatie met het op diepte brengen/houden van vaargeulen), rekening houdend

met de autonome ontwikkeling. Hierbij dienen ook de normen en streefwaarden van het milieubeleid te worden beschouwd. Overige aandachtspunten bij dit onderdeel van het op te stellen MER zijn:

- een voorkeursvolgorde van de alternatieven per milieu-aspect;
- een beschouwing van de positieve en negatieve gevolgen ten aanzien van het milieu van ieder alternatief;
- de mate waarin de initiatiefnemer denkt bij elk van de alternatieven zijn doel te kunnen verwezenlijken.

Bij de vergelijking van de alternatieven kunnen de globale kostenaspecten van de in beschouwing genomen alternatieven en varianten worden betrokken. Daar de realiseerbaarheid van het op te stellen Regionaal Ontgrondingenplan Noordzee sterk afhankelijk zal zijn van financieel-economische factoren, lijkt aandacht hiervoor juist in het kader van dit MER het overwegen waard.

9. OVERZICHT VAN LEEMTEN IN KENNIS EN INFORMATIE

Een overzicht van de leemten in kennis en informatie die na de analyse van de milieu-effecten zijn overgebleven en die tot onvolledigheid leiden, moeten in het MER worden opgesomd, alsmede de redenen waarom deze leemten zijn blijven bestaan. Daarbij kunnen ook vermeld worden:

- Gebrek aan bruikbare voorspellingsmethoden.
- Andere kwalitatieve en kwantitatieve onzekerheden met betrekking tot milieu-gevolgen op korte en langere termijn.
- Onzekerheden en onnauwkeurigheden in de voorspellingsmethoden en in gebruikte invoergegevens.

De vastgestelde leemten in kennis en informatie kunnen worden gezien als onderwerpen van voortgaande studie en behoren mede te worden betrokken bij een in concept op te stellen evaluatie-programma van de daadwerkelijke optredende gevolgen voor het milieu. Deze nazorg die eveneens onderdeel vormt van m.e.r., dient mede betrekking te hebben op de doelgerichtheid van getroffen voorzieningen en effect-beperkende maatregelen. Het MER kan al een idee geven wie het evaluatie-programma zal gaan uitvoeren en hoe zal worden gereageerd als aan bepaalde milieu-randvoorwaarden en milieu-kwaliteitseisen niet kan worden voldaan.

10. VORM EN PRESENTATIE VAN HET MER

Het MER zal de probleemstelling, het doel en de gevolgen voor het milieu van de voorgenomen activiteit en van de redelijkerwijs in beschouwing te nemen alternatieven en varianten daarvan duidelijk en objectief dienen te behandelen. Dit ten behoeve van de besluitvorming en om de informatie

omtrent de betreffende milieu-aspecten bereikbaar en begrijpelijk te maken voor alle betrokkenen. In het MER moet worden ingegaan op de bij de betrokkenen levende vragen omtrent het voornemen.

Het MER kan opgesteld worden als een op zichzelf staand document. Het kan ook worden gepresenteerd als onderdeel van de ontwerp-nota. In het laatste geval zal het MER wel afzonderlijk herkenbaar moeten zijn.

Verder gelden voor de presentatie van het MER de volgende aandachtspunten:

- In het MER moeten keuze-elementen die bepalend zijn geweest bij de opstelling duidelijk naar voren worden gebracht.
- Het MER moet voorzien zijn van een samenvatting die goed is afgestemd op de inhoud van het MER of van het MER-gedeelte van de ontwerp-nota.
- Onderbouwende informatie kan in bijlagen behorende tot het MER worden opgenomen. Daartoe kunnen ook behoren een verklarende begrippenlijst, een lijst van gebruikte afkortingen en een literatuurlijst.

11. SAMENVATTING VAN HET MER

In de samenvatting van het MER of van de ontwerp-nota als het MER daarin is opgenomen, zal kort en overzichtelijk de kern van de belangrijkste onderdelen van het MER moeten worden weergegeven. Wat betreft de onderlinge vergelijking van de alternatieven kan dit bijvoorbeeld gebeuren met behulp van tabellen, figuren, kaarten en eventueel een plan-effecten matrix.

De samenvatting dient aan bevoegd gezag en aan een zo breed mogelijk publiek voldoende inzicht te geven voor de beoordeling van het MER en van de daarin beschreven gevolgen voor het milieu van de voorgenomen activiteit en van de beschreven alternatieven.

Ten aanzien van de opstelling van de samenvatting van het MER verdient het aanbeveling om de intenties van de wet scherp naar voren te brengen. Deze intenties zijn:

- Motivering van het belang van het voornemen.
- Keuze en motivering van de redelijkerwijs in beschouwing te nemen alternatieven, waaronder het alternatief waarbij de best bestaande mogelijkheden ter bescherming van het milieu worden toegepast.
- Beschrijving van de uitgangssituatie van het milieu (mede ten behoeve van de evaluatie achteraf).
- Zo objectief mogelijke beschrijving en voorspelling van de effecten van de verschillende alternatieven.
- Vergelijkende beoordeling van de alternatieven tegen de achtergrond van normen en uitgangspunten van het milieubeleid.

B I J L A G E N

BEHORENDE BIJ
HET ADVIES VOOR RICHTLIJNEN MILIEU-EFFECTRAPPORT
REGIONAAL ONTGRONDINGENPLAN NOORDZEE

Bekendmakingen lozen van afval

**Rijkswaterstaat
Directie Noordzee**

Milieu-effectrapportage, onderdeel van besluitvorming met betrekking tot een regionaal ontgrondingenplan voor de Noordzee

De minister van Verkeer en Waterstaat maakt, gelet op de Wet algemene Bepalingen Milieuhygiëne (Regelen met betrekking tot milieu-effectrapportage) bekend dat, ten behoeve van de besluitvorming inzake het in voorbereiding zijnde regionaal ontgrondingenplan voor de Noordzee milieu-effectrapportage zal worden toegepast. Deze rapportage zal betrekking hebben op de winning van oppervlaktedelfstoffen uit de Noordzee-bodem.

Een ieder die opmerkingen wenst te maken over de gewenste inhoud van deze milieu-effectrapportage, kan deze voor 1 november 1987 schriftelijk indienen bij de Directeur-Generaal van de Rijkswaterstaat, Postbus 20906, 2500 EX Den Haag

Een informatieve notitie met betrekking tot de winning van oppervlaktedelfstoffen uit de Noordzeebodem ligt vanaf 15 september tot 1 november 1987 ter inzage in het kantoor van de Rijkswaterstaat, Directie Noordzee, Koopmanstraat 1, Rijswijk (Z.-H.); de bibliotheek van het kantoor van de Directeur-Generaal van de Rijkswaterstaat, Koningskade 4, Den Haag. De notitie is in te zien tijdens kantooruren.

Degenen voor wie de aangegeven terinzageligging niet voldoende mogelijkheden biedt om de informatieve notitie in te zien, kunnen dit kenbaar maken aan vorengenoemde directie Noordzee van de Rijkswaterstaat (ir. P. G. J. Davis, tel. 070 - 949500) opdat daartoe alsnog de mogelijkheid wordt geboden.

*De minister van Verkeer en Waterstaat,
Voor deze,
De directeur-generaal van de Rijkswaterstaat,*

*Ir. J. van Dixhoorn.
(Officiële advertentie)*

Rijkswaterstaat
Directie Noordzee

**Milieu-effectrapportage, onderdeel van
besluitvorming met betrekking tot een regio-
naal ontgrondingenplan voor de Noordzee.**

De minister van Verkeer en Waterstaat maakt, gelet op de Wet algemene bepalingen milieuhygiëne (Regelen met betrekking tot milieu-effectrapportage) bekend dat, ten behoeve van de besluitvorming inzake het in voorbereiding zijnde regionaal ontgrondingenplan voor de Noordzee milieu-effectrapportage zal worden toegepast. Deze rapportage zal betrekking hebben op de winning van oppervlaktedelfstoffen uit de Noordzeebodem.

Een ieder die opmerkingen wenst te maken over de gewenste inhoud van deze milieu-effectrapportage, kan deze voor 1 november 1987 schriftelijk indienen bij de

Directeur-Generaal van de Rijkswaterstaat
Postbus 20906
2500 EX DEN HAAG

Een informatieve notitie met betrekking tot de winning van oppervlaktedelfstoffen uit de Noordzeebodem ligt vanaf 15 september tot 1 november 1987 ter inzage in:

- het kantoor van de Rijkswaterstaat,
Directie Noordzee,
Koopmanstraat 1
Rijswijk (Z.-H.).
- de bibliotheek van het kantoor van de
Directeur-Generaal van de Rijkswaterstaat,
Koningskade 4
Den Haag.

De notitie is in te zien tijdens kantooruren.

Degenen voor wie de aangegeven ter inzagelegging niet voldoende mogelijkheden biedt om de informatieve notitie in te zien, kunnen dit kenbaar maken aan vorengenoemde directie Noordzee van de Rijkswaterstaat (ir. P.G.J. Davis, tel. 070-949500) opdat daartoe alsnog de mogelijkheid wordt geboden.

De minister van Verkeer en Waterstaat,

voor deze,
De Directeur-Generaal van de Rijkswaterstaat,
ir. J. van Dixhoorn.

ministerie van verkeer en waterstaat

rijkswaterstaat

hoofddirectie van de waterstaat

	Commissie voor de milieu-effectrapportage
Ingekomen:	18 sept '87
Nr.:	809-87
Dossier:	158-1 + 158-2.

Aan de Voorzitter van de Commissie
Milieu-effectrapportage
Postbus 2345
3500 GH UTRECHT.

uw brief van

's-gravenhage
7 september 1987

uw kenmerk

ons kenmerk

doorkiesnummer

FSO 26853

744385

onderwerp

bijlage(n)

verzonden

Advies-aanvraag richtlijnen
m.e.r. Ontgrondingen Noordzee.

1

Overeenkomstig de Wet algemene bepalingen milieuhygiëne, hoofdstuk milieu-effectrapportage, en de algemene maatregel van bestuur inzake de werkingssfeer, zal milieu-effectrapportage worden toegepast ten behoeve van de besluitvorming over het Regionale Ontgrondingenplan Noordzee.

Gaarne stel ik u in de gelegenheid mij advies uit te brengen over de richtlijnen voor de inhoud van het milieu-effectrapport.

Ik verzoek u binnen de daarvoor gestelde termijn van 2 maanden na de bekendmaking van de mededeling (omstreeks 15 september a.s.) als bedoeld in artikel 41 1, vierde lid, van de Wet algemene bepalingen milieuhygiëne uw advies te zenden aan de directeur-generaal van de Rijkswaterstaat.

./ Te uwer informatie voeg ik hierbij een notitie over de voorgenomen opzet van de studie ten behoeve van het te nemen besluit.

Indien u over het project nadere informatie wenst kunt u zich wenden tot de afdeling Ontgrondingen en alternatieve materialen van de Hoofddirectie van de Waterstaat (tel. 070-744385).

DE MINISTER VAN VERKEER EN WATERSTAAT,

namens de minister,

DE DIRECTEUR-GENERAAL VAN DE RIJKSWATERSTAAT,

l.D.-G.

drs. J. KARS

038742804

nr. 2050

bereikbaar met tramlijn 1 (station cs).
tramlijn 9 (stations cs en hs), buslijnen
18 (stations cs en hs), 65 (leiderdorp).
88 (oegst(geest), 90 (wassenaar)

postbus 20906
2500 EX 's-gravenhage

koningskade 4
telefoon (070) 745 745
telex 31043
postgronnummer 507564

Hoofdpunten van vastgesteld landelijk beleid m.b.t. de zandvoorziening uit de Noordzee

1. Naar aanleiding van de rapportage van de Interprovinciale werkgroepen beton en metselzand, grind en klei (november 1980) heeft op 17 juni 1981 bestuurlijk overleg plaatsgevonden tussen de Minister van Verkeer en Waterstaat en vertegenwoordigers van elk der Colleges van Gedeputeerde Staten van de provincies.

Conclusie m.b.t. winning van beton- en metselzand uit de Noordzee:

De rijksoverheid kent in het kader van de ontwikkeling van het beleid voor de lange termijn prioriteit toe aan onderzoek naar winning van beton- en metselzand in de Noordzee.

2. In juni 1983 is de interdepartementaal voorbereide nota "Uitgangspunten, Probleemstelling en Doelstellingen m.b.t. het lange termijn-beleid voor de oppervlaktedelfstoffenvoorziening" verschenen.

Op 25 april is deze nota onderwerp van bestuurlijk overleg met de provincies geweest. De provincies en de ministers van VROM, EZ en LaVi hebben met de U.P.D. nota ingestemd (zie brief pag. 1 U.P.D.-nota).

De Raad van de Waterstaat heeft advies uitgebracht omtrent de nota. De in de UPD aangegeven beleidsrichting "Vergroting van de toepassing van Noordzeezand" werd door de Raad van de Waterstaat breed onderschreven.

3. In maart 1984 verscheen de "Nota Ophoogzand" van de Landelijke Commissie voor de coördinatie van het Ontgrondingenbeleid.

De provinciale besturen hebben schriftelijk ingestemd met de conclusies en aanbevelingen uit de nota (zie brief pag 1; Nota Ophoogzand)

Op 17 april 1985 is over de nota overlegd in de Tweede Kamer.

Met de aanbeveling dat het Rijk (V & W) en de provincies Noord-Holland, Utrecht en Zuid-Holland zoveel mogelijk het toepassen van Noordzeezand in deze provincies zullen bevorderen werd ingestemd.

Door de Tweede Kamer werd tevens een motie van de heer van Rossum aangenomen, waarbij centraal stond:

"Dat ter beperking van de winning van zand uit landlocaties het gebruik van zand uit de Noordzee gestimuleerd behoort te worden".

4. De door de regering in ontwerp vastgestelde landelijke beleidsnota "Gegrond Ontgronden" stelt:

"Het beleid gericht op een verruiming van de toepassing van bodemmaterialen uit de Noordzee dient met meer kracht te worden gevoerd".

In een bestuurlijk overleg van 7 mei 1986 over het voorontwerp van de landelijke beleidsnota tussen de minister van Verkeer en Waterstaat en de Provinciale besturen is met deze beleidsrichting zonder discussie ingestemd.

SAMENSTELLING VAN DE WERKGROEP VAN DE COMMISSIE VOOR DE MILIEU-EFFECTRAPPORTAGE

De werkgroep van de Commissie voor de milieu-effectrapportage die het onderhavige advies voor richtlijnen voor de inhoud van het milieu-effectrapport inzake het Regionale Ontgrondingenplan Noordzee heeft opgesteld, staat onder voorzitterschap van dr. H. Cohen.

In de werkgroep hebben voorts zitting:

- ir. G.J. Heij, wonende te Driebergen
- dr. F. Creutzberg, wonende te Den Helder
- dr. P. Hagel, wonende te IJmuiden
- prof.dr. J.H.J. Terwindt, wonende te Leusden,
- prof.ir. A.F. van Weele, wonende te Stolwijk

drs. J. van Belle is als secretaris van de werkgroep opgetreden.

BIJLAGE 5

LIJST VAN INSPRAAKREACTIES OP DE STARTNOTITIE

Nr.	Datum	Persoon of instantie	Datum van ontvangst Cie m.e.r.
1.	301087	Stichting Natuur en Milieu	031187
2.	161187	Directie Natuur, Milieu en Faunabeheer	011287

B I J L A G E N

BEHORENDE BIJ
HET ADVIES VOOR RICHTLIJNEN MILIEU-EFFECTRAPPORT
REGIONAAL ONTGRONDINGENPLAN NOORDZEE

Bekendmakingen lozen van afval

**Rijkswaterstaat
Directie Noordzee**

Milieu-effectrapportage, onderdeel van besluitvorming met betrekking tot een regionaal ontgrondingenplan voor de Noordzee

De minister van Verkeer en Waterstaat maakt, gelet op de Wet algemene Bepalingen Milieuhygiëne (Regelen met betrekking tot milieu-effectrapportage) bekend dat, ten behoeve van de besluitvorming inzake het in voorbereiding zijnde regionaal ontgrondingenplan voor de Noordzee milieu-effectrapportage zal worden toegepast. Deze rapportage zal betrekking hebben op de winning van oppervlaktedelfstoffen uit de Noordzee-bodem.

Een ieder die opmerkingen wenst te maken over de gewenste inhoud van deze milieu-effectrapportage, kan deze voor 1 november 1987 schriftelijk indienen bij de Directeur-Generaal van de Rijkswaterstaat, Postbus 20906, 2500 EX Den Haag

Een informatieve notitie met betrekking tot de winning van oppervlaktedelfstoffen uit de Noordzeebodem ligt vanaf 15 september tot 1 november 1987 ter inzage in het kantoor van de Rijkswaterstaat, Directie Noordzee, Koopmanstraat 1, Rijswijk (Z.-H.);

de bibliotheek van het kantoor van de Directeur-Generaal van de Rijkswaterstaat, Koningskade 4, Den Haag.

De notitie is in te zien tijdens kantooruren.

Degenen voor wie de aangegeven terinzageligging niet voldoende mogelijkheden biedt om de informatieve notitie in te zien, kunnen dit kenbaar maken aan vorengenoemde directie Noordzee van de Rijkswaterstaat (ir. P. G. J. Davis, tel. 070 - 949500) opdat daartoe alsnog de mogelijkheid wordt geboden.

*De minister van Verkeer en Waterstaat,
Voor deze,*

De directeur-generaal van de Rijkswaterstaat,

Ir. J. van Dixhoorn.

(Officiële advertentie)

Rijkswaterstaat
Directie Noordzee

**Milieu-effectrapportage, onderdeel van
besluitvorming met betrekking tot een regio-
naal ontgrondingsplan voor de Noordzee.**

De minister van Verkeer en Waterstaat maakt, gelet op de Wet algemene bepalingen milieuhygiëne (Regelen met betrekking tot milieu-effectrapportage) bekend dat, ten behoeve van de besluitvorming inzake het in voorbereiding zijnde regionaal ontgrondingsplan voor de Noordzee milieu-effectrapportage zal worden toegepast. Deze rapportage zal betrekking hebben op de winning van oppervlaktedelfstoffen uit de Noordzeebodem.

Een ieder die opmerkingen wenst te maken over de gewenste inhoud van deze milieu-effectrapportage, kan deze voor 1 november 1987 schriftelijk indienen bij de

Directeur-Generaal van de Rijkswaterstaat
Postbus 20906
2500 EX DEN HAAG

Een informatieve notitie met betrekking tot de winning van oppervlaktedelfstoffen uit de Noordzeebodem ligt vanaf 15 september tot 1 november 1987 ter inzage in:

- het kantoor van de Rijkswaterstaat,
Directie Noordzee,
Koopmanstraat 1
Rijswijk (Z.-H.).
- de bibliotheek van het kantoor van de
Directeur-Generaal van de Rijkswaterstaat,
Koningskade 4
Den Haag.

De notitie is in te zien tijdens kantooruren.

Degenen voor wie de aangegeven ter inzagelegging niet voldoende mogelijkheden biedt om de informatieve notitie in te zien, kunnen dit kenbaar maken aan vorengenoemde directie Noordzee van de Rijkswaterstaat (ir. P. G. J. Davis, tel. 070-949500) opdat daartoe alsnog de mogelijkheid wordt geboden.

De minister van Verkeer en Waterstaat,

voor deze,
De Directeur-Generaal van de Rijkswaterstaat,
ir. J. van Dixhoorn.

ministerie van verkeer en waterstaat

rijkswaterstaat

hoofddirectie van de waterstaat

	Commissie voor de milieu-effectrapportage
Ingekomen:	18 sept '87
Nr.:	809-87
Dossier:	158-1 + 158-2.

Aan de Voorzitter van de Commissie
Milieu-effectrapportage
Postbus 2345
3500 GH UTRECHT.

uw brief van

's-gravenhage
7 september 1987

uw kenmerk

ons kenmerk   doorkiesnummer
FSO 26853   744385

onderwerp

bijlage(n)   verzonden

Advies-aanvraag richtlijnen
m.e.r. Ontgroningen Noordzee.

1

Overeenkomstig de Wet algemene bepalingen milieuhygiëne, hoofdstuk milieu-effectrapportage, en de algemene maatregel van bestuur inzake de werkingssfeer, zal milieu-effectrapportage worden toegepast ten behoeve van de besluitvorming over het Regionale Ontgroningenplan Noordzee. Gaarne stel ik u in de gelegenheid mij advies uit te brengen over de richtlijnen voor de inhoud van het milieu-effectrapport.

Ik verzoek u binnen de daarvoor gestelde termijn van 2 maanden na de bekendmaking van de mededeling (omstreeks 15 september a.s.) als bedoeld in artikel 41 1, vierde lid, van de Wet algemene bepalingen milieuhygiëne uw advies te zenden aan de directeur-generaal van de Rijkswaterstaat.

./.. Te uwer informatie voeg ik hierbij een notitie over de voorgenomen opzet van de studie ten behoeve van het te nemen besluit.

Indien u over het projekt nadere informatie wenst kunt u zich wenden tot de afdeling Ontgroningen en alternatieve materialen van de Hoofddirectie van de Waterstaat (tel. 070-744385).

DE MINISTER VAN VERKEER EN WATERSTAAT,
namens de minister,
DE DIRECTEUR-GENERAAL VAN DE RIJKSWATERSTAAT,

 l.D.-G.

drs. J. Kars

postbus 20906
2500 EX 's-gravenhage

koningskade 4
telefoon (070) 745 745
teleex 31043
postgironummer 507564

Hoofdpunten van vastgesteld landelijk beleid m.b.t. de zandvoorziening uit de Noordzee

1. Naar aanleiding van de rapportage van de Interprovinciale werkgroepen beton en metselzand, grind en klei (november 1980) heeft op 17 juni 1981 bestuurlijk overleg plaatsgevonden tussen de Minister van Verkeer en Waterstaat en vertegenwoordigers van elk der Colleges van Gedeputeerde Staten van de provincies.

Conclusie m.b.t. winning van beton- en metselzand uit de Noordzee:

De rijksoverheid kent in het kader van de ontwikkeling van het beleid voor de lange termijn prioriteit toe aan onderzoek naar winning van beton- en metselzand in de Noordzee.

2. In juni 1983 is de interdepartementaal voorbereide nota "Uitgangspunten, Probleemstelling en Doelstellingen m.b.t. het lange termijn-beleid voor de oppervlakedelfstoffenvoorziening" verschenen.

Op 25 april is deze nota onderwerp van bestuurlijk overleg met de provincies geweest. De provincies en de ministers van VROM, EZ en LaVi hebben met de U.P.D. nota ingestemd (zie brief pag. 1 U.P.D.-nota).

De Raad van de Waterstaat heeft advies uitgebracht omtrent de nota. De in de UPD aangegeven beleidsrichting "Vergroting van de toepassing van Noordzeezand" werd door de Raad van de Waterstaat breed onderschreven.

3. In maart 1984 verscheen de "Nota Ophoogzand" van de Landelijke Commissie voor de coördinatie van het Ontgrondingenbeleid.

De provinciale besturen hebben schriftelijk ingestemd met de conclusies en aanbevelingen uit de nota (zie brief pag 1; Nota Ophoogzand)

Op 17 april 1985 is over de nota overlegd in de Tweede Kamer.

Met de aanbeveling dat het Rijk (V & W) en de provincies Noord-Holland, Utrecht en Zuid-Holland zoveel mogelijk het toepassen van Noordzeezand in deze provincies zullen bevorderen werd ingestemd.

Door de Tweede Kamer werd tevens een motie van de heer van Rossum aangenomen, waarbij centraal stond:

"Dat ter beperking van de winning van zand uit landlocaties het gebruik van zand uit de Noordzee gestimuleerd behoort te worden".

4. De door de regering in ontwerp vastgestelde landelijke beleidsnota "Gegrond Ontgronden" stelt:

"Het beleid gericht op een verruiming van de toepassing van bodemmateriële uit de Noordzee dient met meer kracht te worden gevoerd".

In een bestuurlijk overleg van 7 mei 1986 over het voorontwerp van de landelijke beleidsnota tussen de minister van Verkeer en Waterstaat en de Provinciale besturen is met deze beleidsrichting zonder discussie ingestemd.

BIJLAGE 5

LIJST VAN INSPRAAKREACTIES OP DE STARTNOTITIE

Nr.	Datum	Persoon of instantie	Datum van ontvangst Cie m.e.r.
1.	301087	Stichting Natuur en Milieu	051187
2.	161187	Directie Natuur, Milieu en Faunabeheer	011287

ADVIES VOOR RICHTLIJNEN VOOR DE INHOUD
VAN HET MILIEU-EFFECTRAPPORT
REGIONAAL ONTGRONDINGENPLAN NOORDZEE

Advies op grond van artikel 41 n, eerste lid van de Wet van 23 april 1986 tot uitbreiding van de Wet algemene bepalingen milieuhygiëne (Regelen met betrekking tot milieu-effectrapportage) inzake de richtlijnen voor de inhoud van het milieu-effectrapport ten behoeve van de besluitvorming over het Regionaal Ontgrondingenplan Noordzee.

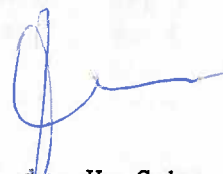
Uitgebracht aan de Minister van Verkeer en Waterstaat.

De secretaris,

drs. J. van Belle

De voorzitter,

dr. H. Cohen

Utrecht, 3 december 1987

commissie voor de milieu-effectrapportage

WERKGROEP M.E.R. REGIONAAL ONTGRONDINGENPLAN NOORDZEE

Aan de Minister van Verkeer en
Waterstaat,
d.t.v. de Directeur-Generaal van de
Rijkswaterstaat,
Postbus 20906
2500 EX 's-GRAVENHAGE

uw kenmerk
MER 2-853

onderwerp
Advies voor richtlijnen MER
Regionaal Ontgrondingenplan
Noordzee

uw brief
7 september 1987

ons kenmerk
U561-87/Be/mh/158-23
utrecht,
2 december 1987

Met bovengenoemde brief, ingekomen op 18 september jl., stelde u de Commissie voor de milieu-effectrapportage in de gelegenheid, advies uit te brengen over de richtlijnen voor de inhoud van het milieu-effectrapport (MER) ten behoeve van de besluitvorming over het Regionaal Ontgrondingenplan voor de Noordzee. Met de opstelling van dit plan wordt beoogd, uitwerking te geven aan het voorgenomen beleid inzake de winning van oppervlaktedelstoffen in de Noordzee. In het plan zullen ondermeer gebieden worden aangewezen die geschikt worden geacht voor de winning van de verschillende oppervlaktedelstoffen.

Hierbij bied ik U het advies van de Commissie voor de milieu-effectrapportage aan, overeenkomstig art. 41, eerste lid van de Wet algemene bepalingen milieubeheer (Wabm). In dit advies voor richtlijnen worden in ruw omrissen omschreven die naar het inzicht van de Commissie in het MER zullen moeten worden behandeld. Voor de hoofdpunten van het advies verwijst de kommissiehalve naar de samenvatting die als opgenomen als hoofdstuk 2 van het advies. Daarnaast vestig ik graag de aandacht op de volgende punten.

1. Uit overleg met de initiatiefnemers van het beoogde gezag is de Commissie gebleken, dat met het opstellen van het Regionaal Ontgrondingenplan Noordzee geen besluitvorming omtrent de winning van grint en klei wordt voorbereid. De Commissie heeft daarom alleen de zandwinning in de Noordzee in beschouwing genomen. Voor een eventuele winning van grint en klei zal een afzonderlijk MER nodig zijn.
2. Voor de besluitvorming inzake de beschikbaarheid van zandwinning is het bij de kust zullen met name mogelijke effecten op de kustmorfologie en de geohydrologie van de kustzone met voldoende zekerheid moeten kunnen worden voorspeld. Gezien de stand van het onderzoek naar deze aspecten is waarschijnlijk te weinig informatie beschikbaar voor een verantwoorde besluitvorming, die mede gebaseerd is op informatie omtrent milieu-effecten. De Commissie is daarom

van mening dat bij voorkeur zou moeten worden afgezien van zandwinning in de kustgebieden, conform het huidige beleid. Wel zouden mogelijkheden voor winning ter plaatse van de de Boswallen en tijdelijke opslag in de kustzone kunnen worden onderzocht.

3. Het beleid inzake de winning van oppervlaktedelstoffen in de Noordzee zal mede afhangen van het beleid op dit terrein in het IJsselmeergebied. Dit wordt uitgewerkt in de Nota Oppervlaktedelstoffenwinning wateren IJsselmeergebied 1989 - 1998, waarbij eveneens m.e.r. wordt toegepast. Een goede inhoudelijke coördinatie tussen deze twee m.e.r.-procedures lijkt de Commissie van groot belang.

De Commissie hoopt met haar advies een constructieve bijdrage te kunnen leveren aan de vaststelling van de richtlijnen. Zij zal gerne vernemen op welke wijze U voor de vaststelling van de gewenste inhoud van het MER gebruik zult willen maken van haar aanbevelingen.

Dr. H. Cohen,

voorzitter werkgroep m.e.r.
Regionaal Ontgrondingenplan
Noor zee